

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului

învinuirea lui

Roman Tîltu

(art. 327 alin. (1) Cod penal)

(*Dosarul nr.1ra-1268/2022
1-18065079-01-1ra-19102022*)

CSJ poate trimite cauza la rejudecare o singură dată; Neefectuarea datorită acuzării a unei expertize noi, după ce raportul de expertiză precedent a fost declarat inadmisibil de către CSJ și cauza a fost trimisă la rejudecare; Neînlăturarea dubiilor cu privire la vinovăție de către acuzare după trimiterea cauzei la rejudecare poate fi interpretată doar în favoarea inculpatului.

16 ianuarie 2025

Au judecat anterior cauza judecătorești:

Prima instanță: Ghenadie Pavliuc, Sergiu Stratan.

Curtea de apel: Ion Pleșca, Oxana Robu, Stelian Teleucă, Elena Cobzac, Ludmila Ouș, Silvia Vrabii, Svetlana Balmuș, Igor Mînăscurtă, Sergiu Furdui, Marcel Juganari, Elena Cojocari și Denis Băbălău

Curtea Supremă de Justiție: Petru Ursache, Ghenadie Nicolaev, Vladimir Timofti, Nadejda Toma, Petru Moraru, Nicolae Gordilă, Liliana Catan, Elena Covalenco, Iurie Diaconu, Ion Guzun, Anatolie Țurcan, Victor Boico, Nicolae Craiu, Dumitru Mardari și Maria Ghervas

Textul corespunde originalului

Judecând în lipsa părților recursul în cauza penală privind învinuirea lui Roman Tîltu,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stella Bleșceaga, *Președinte*,

Vladislav Gribincea,

Lilia Roic-Botezatu, *judecători*,

constată următoarele:

ASPECTE GENERALE ȘI DE PROCEDURĂ

1. Roman Tîltu s-a născut în anul 1985 în mun. Chișinău. El a fost acuzat în baza art. 327 alin. (1) Cod penal (abuz în serviciu).

2. Roman Tîltu a fost apărat de avocații Ecaterina Semenciuc, Alexandru Adam și Ion Arhiliuc.

3. În prima instanță cauza a fost examinată în procedură generală. La 20 ianuarie 2016, Judecătoria Buiucani a încetat procesul penal, pe motiv că fapta constituie contravenția prevăzută de art. 313 Cod contravențional. Procesul contravențional a fost încetat în legătură cu expirarea termenului de tragere la răspundere contravențională.

4. La 01 februarie 2016, inculpatul a depus apel, iar la 19 decembrie 2016 a depus apel suplimentar și avocatul Ion Arhiliuc. Ambii solicitau casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărîri prin care inculpatul să fie achitat. La 04 februarie 2016, a depus apel și procurorul, care a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărîri de condamnare.

5. Cauza a fost trimisă la rejudecare de către Curtea Supremă de Justiție de patru ori.

6. La 23 martie 2016, Curtea de Apel Chișinău a admis apelul procurorului, a casat sentința și a pronunțat o nouă hotărîre de condamnare a inculpatului pe art. 327 alin. (1) Cod penal și i-a aplicat o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 350 de unități convenționale. La 23 mai 2016, avocatul Ion Arhiliuc, în interesele inculpatului, a contestat decizia instanței de apel cu recurs. La 20 septembrie 2016, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul avocatului, a casat decizia instanței de apel și a remis cauza la rejudecare.

7. La 19 aprilie 2017, Curtea de Apel Chișinău a admis apelul procurorului, a casat sentința și a pronunțat o nouă hotărîre de condamnare a lui Roman Tîltu în baza art. 327 alin. (1) Cod penal și i-a aplicat o pedepsă sub formă de amendă în mărime de 400 de unități convenționale. La 19 iunie 2017, avocatul Ion Arhiliuc, în interesele inculpatului, a depus recurs. La 26 septembrie 2017, Curtea Supremă de Justiție a admis recursului avocatului, a casat decizia instanței de apel și a remis cauza la rejudecare.

8. La 31 ianuarie 2019, Curtea de Apel Chișinău a admis apelul procurorului, a casat sentința și a pronunțat o nouă hotărîre prin care l-a condamnat pe Roman Țiltu în baza art. 327 alin. (1) din Codul penal, stabilindu-i o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 350 de unități convenționale. Pentru încălcarea dreptului la apărare în faza urmăririi penale, pedeapsa i-a fost redusă pînă la 300 de unități convenționale. La 29 mai 2020, Curtea Supremă de Justiție a respins recursurile procurorului și avocatului și a menținut decizia instanței de apel.

9. La 14 septembrie 2020, avocatul Ion Arhiliuc în interesele condamnatului, a depus la judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, o cerere cu privire la deschiderea procedurii de revizuire a procesului penal. La 30 decembrie 2020, cererea de revizuire a fost respinsă.

10. La 02 decembrie 2020, avocatul Ion Arhiliuc a depus la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de recurs și deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi hotărîri privind încetarea procesului penal în privința lui Roman Țiltu pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală. La 08 aprilie 2021, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul în anulare, a casat decizia sa din 29 mai 2020 și decizia Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2019 și a remis cauza la rejudecare.

11. La 10 mai 2022, Curtea de Apel Chișinău a respins apelul procurorului în Procuratura sect. Buiucani, mun. Chișinău, Dumitru Raileanu. A fost admis apelul inculpatului Roman Țiltu și apelul suplimentar al apărătorului Ion Arhiliuc, în interesele inculpatului, și a fost pronunțată o nouă hotărîre potrivit căreia Roman Țiltu a fost achitat, deoarece fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunii.

12. La 21 iulie 2022, procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Svetlana Țurcanu, a contestat decizia instanței de apel cu recurs în temeiul art. 427 alin. (1), pct. 6) și 12) Cod de procedură penală.

13. Urmărirea penală în această cauză a fost pornită la 16 iunie 2014, iar cauza penală a fost transmisă în instanța de judecată la 01 iunie 2015. Prima instanță a examinat cauza în perioada 01 iunie 2015 - 20 ianuarie 2016. Instanța de apel a examinat cauza în perioadele: 11 februarie - 23 martie 2016; 07 noiembrie 2016 - 19 aprilie 2017, 30 octombrie 2017 - 31 ianuarie 2018 și 06 mai 2021 - 10 mai 2022. Curtea Supremă de Justiție a examinat cauza în perioadele: 08 iunie - 20 septembrie 2016, 27 iunie - 26 septembrie 2017, 19 aprilie 2019 - 20 mai 2020 și 20 ianuarie - 08 aprilie 2021 (recurs în anulare). Instanța de revizuire a examinat cauza în perioada 14 septembrie - 30 decembrie 2020.

14. La 18 august 2022, cauza a ajuns a cincea oară la Curtea Supremă de Justiție.

ÎN FAPT

a. Învinuirea adusă

15. Roman Tîltu este acuzat că, la 18 martie 2014, în calitate de ofițer de investigare a fraudelor economice în cadrul Inspectoratului de Poliție Buiucani al DP al mun. Chișinău, a întocmit o explicație falsă în numele administratorului SRL „Anrome”, Romero Macarro Antonio, în care s-a menționat eronat că activitatea societății nu existau încălcări și că aceasta nu necesita autorizare specială pentru a activa. În acest document, inculpatul a falsificat semnătura administratorului și a inserat o mențiunea privind avertizarea acestuia cu privire la răspunderea penală. La 19 martie 2014, inculpatul a utilizat această explicație pentru a întocmi un raport și a emis o încheiere prin care propunea încetarea cercetării cazului și arhivarea materialului, deoarece nu s-au constatat ilegalități. Conform expertizei grafoscopice nr. 716 din 07 mai 2015, s-a confirmat falsificarea semnăturii. Faptele date au fost calificate în baza art. 327 alin. (1) Cod penal (abuz de serviciu).

b. Probatoriul

16. La 24 februarie 2015, ofițerul de investigații al SIFE al IP Buiucani, Roman Tîltu, a înregistrat în Registrul R-2, un raport în vederea verificării legalității activității SRL „Anrome”, întreprindere ce dispunea de spațiu locativ pe bd. Ștefan cel Mare, nr. 148, hotelul „Suisse Guest House” și le oferea în chirie cu derogări de la legislația în vigoare. La acest material a fost anexată și explicația menționată în para. 15 (vol. I, f.d. 88-110).

17. Martorul Romero Macarro, cu ocazia audierii în faza de urmărire penală a declarat, că este administrator al SRL „Anrome”. Martorul a precizat că nu a avut loc niciun control asupra companiei sale, însă colaboratorii de poliție au sosit pentru a solicita acte contabile. El a menționat că nu dispunea de documentele respective, dar a exprimat dorința de a depune declarații scrise privind alte aspecte. Solicitățile sale nu au fost acceptate, iar polițiștii au plecat. Ulterior, martorul a primit prin poștă o citație pentru a se prezenta la Inspectoratul de Poliție Buiucani. El s-a prezentat împreună cu avocatul Sergiu Mocanu, care le-a explicat că întreprinderea nu are nevoie de licență pentru activitatea sa explicații în scris nu au oferit. Fiind audiat în instanța de judecată, martorul și-a schimbat declarațiile, susținând, că nu a scris explicația, dar le-a semnat-o. El a mai declarat că, în cadrul urmăririi penale, de două ori a fost citat la Procuratura Buiucani. Declarații el nu a făcut. Nu i s-a asigurat un translator, deși nu cunoaște suficient limba română. Procurorul Dumitru Railean l-a încuiat în birou, nu i s-a permis să părăsească biroul până nu semnează un proces-verbal de audiere. La întrebarea lui cum poate să semneze în lipsa translatorului, deoarece este cetățean străin, acesta la amenințat cu redeschiderea unui dosar penal cu privire la viol. Atunci când a cerut prezența unui avocat, a fost forțat de către procuror să ofere mostre scrise.

18. Conform Raportului de expertiză grafoscopică nr. 716 din 7 mai 2015, semnătura de la rubrica „Explicația a primit, R. Tîltu” din explicația datată 18 martie 2014 nu a fost executată de către Romero Antonio, ci a fost falsificată de către Roman Tîltu. Semnăturile de la rubrica „Am fost preîntâmpinat(ă) în baza art. 352 CP RM” și de lângă data „18.03.2014” nu au fost executate de către Romero Antonio, ci au fost realizate de către Roman Tîltu. De asemenea, întregul text scris din explicația adresată Inspectoratului de Poliție Buiucani, datată 18 martie 2014, nu a fost scris de Romero Antonio, ci a fost scris integral de către Roman Tîltu (vol. I, f.d.71-80).

d. Sentina

19. Prin [sentința](#) Judecătorei Buiucani din 20 ianuarie 2016, procesul penal a fost încetat, deoarece fapta inculpatului constituie contravenție. Instanța a stabilit că acțiunile lui Roman Tîltu nu au adus o atingere sporită intereselor publice sau nemijlocit autorității și imaginii poliției, astfel încât fapta acestuia să fie pasibilă răspunderii penale. Instanța a constatat totuși că falsificarea explicației și a semnăturii martorului Antonio Romero întrunește elementele contravenției prevăzute de art. 313 Cod contravențional. În legătură cu intervenirea prescripției răspunderii contravenționale, procesul contravențional a fost încetat. Instanța a dispus încasarea de la inculpat a sumei de 1.170 de lei pentru cheltuieli judiciare.

e. Prima procedură de apel și rejudecare

20. La 01 februarie 2016, inculpatul Roman Tîltu a depus apel și a solicitat casarea parțială a sentinței, pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie achitat, deoarece fapta sa nu întrunește elementele constitutive ale contravenției prevăzute de art. 313 Cod contravențional.

21. La 04 februarie 2016, și procurorul în Procuratura sect. Buiucani, mun. Chișinău, Dumitru Raileanu, a depus apel și a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri prin care Roman Tîltu să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (1) Cod penal, cu stabilirea pedepsei sub formă de amendă.

22. Prin [decizia](#) Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2016, apelul procurorului a fost admis, a fost casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre prin care Roman Tîltu a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 350 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în organele de ocrotire a normelor de drept pe un termen de doi ani. Curtea de Apel a subliniat că instanța de fond a comis o eroare în calificarea faptei inculpatului ca fiind contravenție prevăzută de art. 313 din Codul contravențional, întrucât această normă se referă la excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu. Norma contravențională vizată este o normă de trimitere, iar instanța de fond ar fi trebuit să specifice în ce constă depășirea atribuțiilor de serviciu, să identifice prevederile

legale care reglementează atribuțiile inculpatului și să explice în ce mod acțiunile acestuia au dus la depășirea acestor atribuții. Instanța de apel a constatat că inculpatul a utilizat abuziv situația de serviciu, acțiuni care derivă din atribuțiile sale de serviciu și care se află în cadrul competenței sale. Instanța de fond nu a delimitat corect între acțiunea de folosire abuzivă a situației de serviciu și depășirea atribuțiilor de serviciu, precum și că nu a explicat suficient motivele și ansamblul probator care să susțină acuzația de depășire a atribuțiilor de serviciu. Apelul declarat de către Roman Tiltu a fost respins ca nefondat.

23. La 23 martie 2016, avocatul Ion Arhiliuc în interesele inculpatului, a contestat decizia instanței de apel cu recurs, a solicitat casarea deciziei și trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

24. La [20 septembrie 2016](#), Curtea Supremă de Justiție a admis recursul, a casat decizia instanței de apel și a dispus rejudecarea cauzei. Ea a subliniat că audierea martorului Romero Macarro în faza urmăririi penale a avut loc fără asigurarea unui interpret, deși martorul este cetățean străin și vorbitor de limbă spaniolă. În instanța de fond și în apel, martorul a fost audiat în prezența unui interpret. Contrar acestei practici, instanța de apel a concluzionat că martorul a înțeles cele comunicate de către procuror în timpul urmăririi penale și a reținut ca pertinente declarațiile acestuia. Instanța de recurs, invocând art. 94 alin. (1) pct. 3) din Codul de procedură penală, a mai stabilit că datele obținute în urma încălcării dreptului la interpretare al participanților la proces nu pot fi admise ca probe. Instanța a mai subliniat că, în instanța de apel, inculpatul a solicitat efectuarea unei expertize grafoscopice repetate, susținând că martorul Romero Macarro, în lipsa unui interpret, a fost constrâns de procuror să accepte colectarea mostrelor. Acest demers a fost respins prin încheierea din 23 martie 2016 (Vol. II, f.d. 17). În opinia instanței de recurs, instanța de apel a respins neîntemeiat această solicitare, întrucât a fost contestată procedura prin care a fost realizată expertiza.

f. A doua procedură de apel și rejudecare

25. La 19 decembrie 2016, avocatul Ion Arhiliuc a depus un apel suplimentar. El solicită casarea sentinței și pronunțarea unei hotărâri de achitare. De asemenea, avocatul a solicitat constatarea nulității absolute a tuturor actelor procedurale exercitate de organul de urmărire penală, deoarece inculpatul a fost pus sub învinuire și audiat în calitate de învinuit în lipsa apărătorului, iar martorul principal al acuzației, Romero Macarro Antonio, un cetățean spaniol, a fost audiat fără interpret.

26. La 19 aprilie 2017, Curtea de Apel a respins apelul inculpatului și a admis apelul procurorului. Ea a casat sentința și a pronunțat o nouă hotărâre. Inculpatul Roman Tiltu a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (1) din Codul penal, și pedepsit cu amendă de 400 de unități convenționale și privarea de dreptul de a ocupa funcții în organele de ocrotire a

normelor de drept pe o perioadă de doi ani. Instanța de apel a reiterat poziția din decizia Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2016 (a se vedea para. 22), apreciind că declarațiile martorului Macaro Romero date în instanța de fond, prin intermediul unui interpret, coroborate cu raportul de expertiză grafoscopică nr. 716 din 7 mai 2015, confirmă comiterea infracțiunii de abuz de serviciu de către Roman Tîltu.

27. La 19 iunie 2017, avocatul Arhiliuc Ion, în interesele inculpatului, a contestat cu recurs decizia instanței de apel. Avocatul a solicitat casarea deciziei și sentinței, rejudecarea cauzei cu adoptarea unei decizii de achitare a lui Roman Tîltu, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii sau că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

28. La [26 septembrie 2017](#), Curtea Supremă de Justiție a admis recursul avocatului, a casat decizia instanței de apel și a dispus rejudecarea cauzei. Instanța de recurs a reiterat motivele din decizia din 20 septembrie 2016 (a se vedea para. 24). Instanța de recurs a mai stabilit că hotărârea instanța de apel a omis să se pronunțe asupra apelului suplimentar depus de avocatul Ion Arhiliuc.

g. A treia procedură de apel și rejudecare

29. La 02 mai 2018, la demersul procurorului, Curtea de Apel Chișinău a dispus efectuarea unei expertize grafoscopice repetate. Pe 05 iunie 2018, experții au solicitat înscrisuri suplimentare, inclusiv explicația martorului în original, modele de scris și semnături libere ale inculpatului și martorului, precum și acte din dosarul penal care conțin scrisul sau semnăturile persoanelor respective, precum și înscrisuri personale. În ședința instanței de apel din 04 iulie 2018, procurorul a considerat solicitările experților drept neîntemeiate, deoarece în dosarul penal sunt suficiente mostre atât din partea inculpatului, cât și martorului, pentru a efectua expertiza. La 18 iulie 2018, Curtea de Apel a emis o încheiere prin care a permis experților să folosească toate actele din dosarul penal. La 30 august 2018, experții au semnalat că solicitarea de prezentare a actelor a fost admisă doar parțial și că nu au fost efectuate plățile necesare pentru efectuarea expertizei. Drept urmare, încheierea instanței a rămas nesoluționată și, la 17 octombrie 2018, a fost restituită instanței de judecată (vol. III, f.d. 125). În ședința de judecată din 31 ianuarie 2019, avocatul Ion Arhiliuc a menționat, că deși partea apărării a solicitat de două ori numirea expertizei grafosopice, instanța a respins acest demers, ca ulterior să dispună o astfel de expertiză la demersul acuzării. La acel moment, avocatul nu a insistat pe numirea expertizei (vol. III, f.d. 154).

30. Prin [decizia](#) Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2019 au fost admise apelurile procurorului, inculpatului Roman Tîltu și avocatului Ion Arhiliuc. Instanța a casat sentința și a pronunțat o nouă hotărâre de condamnare a lui Roman Tîltu în baza art. 327 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de

amendă în mărimea de 350 de unități convenționale și privarea de dreptul de a ocupa funcții în organele de ocrotire a normelor de drept pe un termen de doi ani. În legătură cu încălcarea dreptului la apărare în faza urmăririi penale, pedeapsa cu amendă a fost redusă până la 300 unități convenționale, iar pedeapsa complementară pînă la un an. Instanța de apel a constatat că inculpatul Roman Tîltu a avut un interes personal de a diminua artificial numărul de încălcări descoperite în materialele aflate în gestiune, precum și de a ascunde incompetența sa profesională, manifestată prin imposibilitatea de a stabili corect încălcările și de a efectua un control amplu și într-un termen rezonabil. Astfel, inculpatul a exercitat ilegal prerogativele ce-i reveneau în virtutea funcției deținute. Instanța de fond a ajuns la concluzia incorectă că abaterea comisă de Roman Tîltu avea o gravitate mai redusă decât infracțiunea, recalificând greșit fapta conform art. 313 din Codul contravențional.

31. La 05 aprilie 2019, procurorul delegat în Procuratura de circumscripție Chișinău, Oleg Popov, a contestat decizia instanței de apel cu recurs ordinar. Procurorul a solicitat casarea deciziei și remiterea cauzei la o nouă judecare. Potrivit cererii de recurs, instanța de apel nu a soluționat soarta cheltuielilor judiciare.

32. La 12 aprilie 2019, avocatul Ion Arhiliuc în numele inculpatului, de asemenea a contestat cu recurs decizia. El a solicitat casarea deciziei și sentinței, rejudecarea cauzei și adoptarea unei decizii de achitare a lui Roman Tîltu, deoarece fapta nu întrunește elementele infracțiunii sau că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii, constatarea încălcării termenului rezonabil la examinarea cauzei penale și emiterea unei încheieri interlocutorii în privința magistraților Svetlana Balmuș și Igor Mînăscurtă.

33. La 29 mai 2020, Curtea Supremă de Justiție [a respins](#) ca inadmisibile recursurile și a menținut decizia Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2019.

h. Procedura revizuirii

34. La 14 septembrie 2020, avocatul Ion Arhiliuc și condamnatul Roman Tîltu au depus o cerere de revizuire prin care au solicitat casarea hotărârilor judecătorești anterioare și încetarea procesului penal. Revizuenții au invocat [Hotărârea Curții Constituționale nr. 33 din 07 decembrie 2017](#), prin care s-a declarat neconstituțională sintagma „intereselor publice sau” din articolul 327 alin. (1) din Codul penal. Având în vedere că în dosar nu a fost recunoscută nici o persoană fizică sau juridică în calitate de parte vătămată, iar martorul Romero Maccaro Antonio a declarat că, nici lui, nici companiei SRL „Guest Hotel”, nu le-au fost cauzate prejudicii și nu le-au fost lezate drepturile sau interesele, revizuenții solicitau ca cererea să fie admisă, motivând că există circumstanțe ce exclud tragerea la răspundere penală.

35. La [30 decembrie 2020](#), Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a respins cererea de revizuire, pe motiv că, la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale, sentința în cazul lui Roman Tîltu nu era irevocabilă sau definitivă. Instanțele ierarhic superioare au avut posibilitatea de a se pronunța asupra acestui aspect.

i. Procedura judecării recursului în anulare

36. La 02 decembrie 2020, avocatul Ion Arhiliuc, în numele condamnatului, a declarat un recurs în anulare, prin care a solicitat casarea hotărârilor judecătorești și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie încetat procesul penal în privința lui Roman Tîltu în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece există circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală.

37. Prin [decizia](#) Curții Supreme de Justiție din 08 aprilie 2021, a fost admis recursul în anulare, au fost casate deciziile Curții Supreme de Justiție din 29 mai 2020 și Curții de Apel Chișinău din 31 ianuarie 2019 și dispusă rejudecarea cauzei de către Curtea de Apel Chișinău. Instanța supremă a constatat existența unui viciu fundamental, prin prisma nemotivării deciziei instanței de apel. Aceasta nu s-a expus asupra tuturor argumentelor părții apărării. Declarațiile martorului Romero Macarro Antonio, depuse în cadrul urmăririi penale, nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel prin prisma principiilor nemijlocirii și contradictorialității. Curtea Supremă de Justiție, prin decizia din 20 septembrie 2016, a constatat că declarațiile acestuia, alături de raportul de expertiză grafologică nr. 716 din 7 mai 2015, au fost obținute cu încălcarea prevederilor art. 94 alin. (1) pct. 3) din Codul de procedură penală. În pofida acestei constatări, instanța de apel a pus la baza condamnării inculpatului aceste probe, fără a verifica declarațiile martorului în instanța de apel, iar expertiza grafoscopică repetată nu a fost efectuată, contrar solicitării inculpatului.

j. A cincea procedură de apel

38. Prin [decizia](#) Curții de Apel Chișinău din 10 mai 2022 a fost respins apelul procurorului și a fost admis apelurile declarate de Roman Tîltu și avocatul Ion Arhiliuc. Instanța a pronunțat o nouă hotărâre potrivit căreia Roman Tîltu a fost achitat, din motiv că fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunii incriminate.

39. Instanța a subliniat că, în cadrul urmăririi penale, declarațiile martorului Romero Macarro Antonio au fost obținute cu încălcarea dreptului la interpret și a procedurilor legale de audiere, fiind realizate fără prezența unui traducător. Declarațiile martorului, împreună cu raportul de expertiză grafoscopică, nu au fost verificate corespunzător în instanța de apel, adică probele adunate în faza de urmărire penală, nu au fost cercetate corespunzător (vol. I, f.d.22). De asemenea, martorul Romero Macarro a declarat că la Procuratura sectorului Buiucani el a fost

chemat de două ori, dar nu a dat nicio declarație. În schimb, a fost forțat să ofere mostre de scris atunci când a cerut prezența unui avocat. De asemenea, martorul a menționat că a fost la Inspectoratul de Poliție Buiucani o singură dată și că știa că firma SRL „Anrome” îi aparține, însă nu stăpânea limba română într-o măsură suficientă pentru a înțelege toate procedurile. Referitor la Raportul de expertiză grafoscopică, instanța de apel a decis să nu-l ia în considerare ca probă, deoarece acesta fusese întocmit pe baza unor mostre de scris și semnături obținute în mod ilegal, fără respectarea prevederilor legale privind dreptul la apărare și utilizarea unui traducător.

40. Instanța de apel, în analiza învinuirii aduse lui Roman Tîltu, a subliniat că, conform Hotărârii Curții Constituționale nr. 33 din 07 decembrie 2017, textul „intereselor publice sau” din articolele 327 alin. (1) și 361 alin. (1) lit. d) din Codul penal, a fost declarat neconstituțional. Acest aspect a condus la eliminarea acestui element constitutiv din componența infracțiunii și, prin urmare, din învinuirea formulată. Referitor la acuzația de cauzare a daunelor în proporții considerabile, instanța a observat că învinuitului trebuie să-i fie asigurată o informare adecvată privind natura și cauza acuzației pentru a putea organiza o apărare eficientă. În rechizitoriu nu este clar indicată nicio persoană fizică sau juridică ale cărei drepturi sau interese să fi fost prejudiciate prin acțiunile inculpatului. De asemenea, nu a fost precizată valoarea prejudiciului, ceea ce ar fi fost necesar pentru a putea evalua dacă acesta a fost considerabil, iar instanța nu a fost în măsură să stabilească dacă existau părți vătămate recunoscute, a căror daune să fi fost cauzate prin abateri.

41. În ceea ce privește solicitarea procurorului de a-l recunoaște pe Roman Tîltu vinovat de săvârșirea contravenției prevăzute la art. 313 Cod Contravențional, instanța de apel a menționat că organul de urmărire penală nu a prezentat nicio probă care să demonstreze că Roman Tîltu, fiind persoană publică, ar fi comis acțiuni ce ar putea fi calificate ca exces de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu. Din actul de învinuire nu este clar căror persoane fizice sau juridice le-au fost afectate drepturile și interesele legitime.

42. La 21 iulie 2022, procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Svetlana Țurcanu, a înaintat recurs împotriva deciziei instanței de apel, invocând erori grave în examinarea cauzei. Recurentul susține că instanța de apel nu a explicat în mod convingător de ce nu a constatat existența elementelor infracțiunii de abuz de serviciu în acțiunile inculpatului Roman Tîltu. Acuzarea consideră că instanța de apel a respins nejustificat probele care ar fi condus la condamnare, în special cele care demonstrează că inculpatul a falsificat semnătura administratorului SRL „Anrome” pentru a influența rezultatele controlului. De asemenea, procurorul critică decizia instanței de apel privind încălcarea dreptului la asistență juridică, precum și nulitatea procesului-verbal de audiere a martorului Romero Macarro Antonio. Potrivit recursului, instanța de apel ar fi trebuit să aplice

corect modificările legislative recente și să țină cont de responsabilitatea contravențională a persoanelor publice în caz de abuz de serviciu.

43. Procurorul mai menționează că instanța de apel nu a reglementat soarta cheltuielilor judiciare, aspect care, conform art. 385 alin. (1) pct. 14) Cod de procedură penală, constituie o eroare de drept. Prin urmare, procurorul solicită casarea integrală a deciziei, invocând motivele prevăzute la art. 427 alin. (1) pct. 6) și 12) Cod de procedură penală, întrucât instanța de apel nu a examinat toate motivele de apel, iar motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.

44. La 18 august 2022, Curtea Supremă de Justiție a solicitat depunerea referinței la recurs, însă nu a primit nicio referință.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

45. Articolul 94 Cod de procedură penală prevede următoarele:

„Articolul 94. Datele neadmise ca probe

(1) În procesul penal nu pot fi admise ca probe și, prin urmare, se exclud din dosar, nu pot fi prezentate în instanța de judecată și nu pot fi puse la baza sentinței sau a altor hotărâri judecătorești datele care au fost obținute:

...

3) prin încălcarea dreptului la interpret, traducător al participanților la proces.

...”

46. Articolul 251 Cod de procedură penală prevede următoarele:

„Articolul 251. Efectele nulității

(1) Încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea aceluși act, fie au fost afectate caracterul echitabil al procesului penal sau drepturile părților.

(2) Actele îndeplinite ulterior actului care a fost declarat nul sunt la rândul lor lovite de nulitate atunci când există o legătură directă între acestea și actul declarat nul.

(3) În cazul în care constată nulitatea unui act, organul de urmărire penală, procurorul sau instanța de judecată dispune, atunci când este necesar și dacă este posibil, refacerea aceluși act cu respectarea dispozițiilor legale.”

47. Cererea de recurs a fost depusă până la 1 septembrie 2023. La acea dată, partea relevantă a art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală era următoarea:

(1) Hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în următoarele temeuri:

...

6) instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărîrii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței;”

12) faptei săvîrșite i s-a dat o încadrare juridică greșită.

48. Articolul 434 Cod de procedură penală prevede următoarele:

„Articolul 434. Limitele judecării recursului

Judecând recursul, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărîrii atacate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 427.”

49. Conform art. 466 alin. (3) din Codul de procedură penală, hotărîrea instanței de apel rămîne definitivă la data pronunțării acesteia.

50. Articolul 327 alin. (1) din Codul penal, la momentul săvîrșirii infracțiunii, prevedea următoarele:

„Folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de până la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

51. Recursul examinat a fost declarat în termenul de 30 de zile de la pronunțarea deciziei motivate a instanței de apel, adică a fost depus în termen.

52. Conform sensului art. 3 alin. (1) Cod de procedură penală, judecătorul emite actul de dispoziție conform legii procesuale penale în vigoare la ziua emiterii lui, iar alin. (2) al aceluiași articol permite caracterul ultraactiv al legii procesual - penale, însă doar cu condiția că caracterul ultraactiv este prevăzut de legea nouă. Legea nr. 246/2023, în vigoare din 1 septembrie 2023, a schimbat fundamental temeiurile și procedura de judecare a recursurilor împotriva deciziilor instanței de apel, iar această legea conține o normă de acordare a caracterului ultraactiv al prevederilor abrogate prin Legea 246/2023, însă norma în cauză se referă doar la temeiurile de recurs. Prin urmare, toate celelalte schimbări aduse procedurii de examinare a recursurilor prin Legea nr. 246/2023, inclusiv cele privind admisibilitatea recursului, limitele judecării recursului și decizia instanței de recurs, se vor aplica și recursurilor care au fost declarate până la 1 septembrie 2023.

53. Art. 434 Cod de procedură penală prevede că instanța de recurs verifică legalitatea hotărârii atacate doar în limitele invocate în recurs. Această prevedere nu permite instanței de recurs să admită recursul din alte considerente decât cele invocate în recurs. De asemenea, ea nu permite instanței de recurs să verifice oportunitatea unei soluții judecătorești date de instanța de fond sau apel atât timp cât aceasta este legală (*mutatis mutandis* decizia CSJ nr. [1ra-854/2022](#), para. 85).

54. Procurorul solicită trimiterea cauzei la rejudecare. Cauza a fost deja trimisă anterior de patru ori la rejudecare de către Curtea Supremă de Justiție. Conform art. 434 alin. (2) Cod de procedură penală, rejudecarea poate fi dispusă o singură dată. Art. 434 alin. (2) Cod de procedură penală a fost dat într-o nouă redacție prin Legea nr. 246/2023, iar modificările au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023. Legea 246/2023 nu face distincție între rejudecările dispuse până la 01 septembrie 2023 și cele dispuse după această dată. Scopul limitării numărului trimiterilor la rejudecare este de a reduce durata examinării cauzelor. Având în vedere scopul acestei norme, ar fi contrar spiritului acestei modificări dacă trimiterile la rejudecare dispuse până la 01 septembrie 2023 nu ar fi fost luate în calcul. Prin urmare, după ce a trimis o dată cauza la rejudecare, indiferent de data dispunerii rejudecării, Curtea Supremă de Justiție nu mai poate să trimită cauza la rejudecare. Aceasta nu afectează cu nimic dreptul la apărare sau drepturile victimei infracțiunii, având în vedere că, conform art. 427 alin. (3) și art. 433 alin. (4) Cod de procedură penală, Curtea Supremă de Justiție poate organiza ședințe publice și reanaliza probele conform procedurii instanței de apel. De asemenea, noua lege nu interzice Curții Supreme de Justiție să înrăutățească situația acuzatului în urma admiterii recursului acuzării împotriva deciziei instanței de apel. Prin urmare, chiar dacă recursul ar fi fost întemeiat, solicitarea procurorului de a trimite cauza la rejudecare nu poate fi admisă. Carențele eventuale urmează a fi corectate de către Curtea Supremă de Justiție încheierea CSJ [nr. 1ra-1750/2023](#), para. 36).

55. Recursul a fost depus în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) și 12) Cod de procedură penală. Pct. 6 se referă la motivarea deciziei instanței de apel și conține cinci situații distincte: a) instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel; b) hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția; c) motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii; d) dispozitivul hotărârii este expus neclar; e) instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția, iar pct. 12) se referă la încadrarea juridică greșită a faptei săvârșite.

56. Recurentul menționează că toate din cele cinci situații prevăzute în temeiul de la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală sunt aplicabile prezentei cauze. El a menționat că instanța de apel nu s-a expus, nu a cercetat și nu a apreciat probele expuse în sentință care, în opinia acestuia, dovedesc cu certitudine vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate.

57. Instanța de apel l-a achitat pe inculpat deoarece raportul de expertiză grafoscopică din 07 mai 2015, care era principala probă ce ar fi dovedit semnarea de către inculpat a declarației în locul martorului Romero Macarro Antonio, este

inadmisibil (a se vedea para. 38). Procurorul susține că instanța de apel neîntemeiat nu a reținut acest raport de expertiză drept probă. Completul notează că inadmisibilitatea acestui raport a fost constată și de către Curtea Supremă de Justiție trei ori, prin hotărâri irevocabile (a se vedea para. 24, 28, 37), deoarece a fost întocmit cu încălcarea articolului 94 alin. (1) pct. 3 din Codul de procedură penală (a se vedea para. 45). Mai mult, după primele critici aduse de Curtea Supremă de Justiție raportului de expertiză grafoscopică din 07 mai 2015, procurorul a solicitat efectuarea expertizei grafoscopice repetate, iar instanța de apel a admis demersul dat. Totuși, încercarea de a întocmi un nou raport a eșuat, deoarece nu au fost puse la dispoziția experților înscrișuri și mostre suplimentare, inclusiv nu a fost prezentată în original „explicația” care constituie obiectul cercetării. Deși aceste documente au fost solicitate de experți, procurorul nu a considerat solicitarea experților întemeiată, iar, în consecință, expertiză nu a fost efectuată (a se vedea para. 29). După aceasta, în anul 2021, Curtea Supremă de Justiție a admis un recurs în anulare al apărării, constatând că punerea la baza condamnării a raportului de expertiză grafoscopică din anul 2015 ar reprezenta un viciu fundamental al procedurii, iar cauza a fost remisă curții de apel pentru rejudecare (a se vedea para. 37). Chiar și după aceasta, procurorul nu a solicitat efectuarea unei noi expertize grafoscopice. În asemenea circumstanțe, argumentul procurorului este vădit neîntemeiat.

36. Există o divergență între declarațiile inițiale ale martorului Romero Macarro date la etapa urmăririi penale, în care acesta a susținut că nu a semnat explicațiile sale date inculpatului, și depozițiile date în fața instanței de judecată, în care martorul a afirmat că nu a scris declarațiile, dar le-a semnat. Această contradicție nu a fost înlăturată de acuzare nici după trimiterea cauzei la rejudecare de mai multe ori. În ultima procedură de apel acest martor nici nu a fost audiat, pe motiv că nu a putut fi stabilit locul aflării acestuia. Soluția instanței de apel de a interpreta acest aspect în favoarea inculpatului este unica permisă de art. 8. alin (3) Cod de procedură penală.

37. Prin urmare, recursul procurorului nu se încadrează în art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală.

38. Din motivele expuse *supra*, în conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibil recursul procurorului în Procuratura de circumscripție Chișinău, Svetlana Țurcanu împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 mai 2022.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stella Bleșceaga

Judecători

Vladislav Gribincea

Lilia Roic-Botezatu